

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευόμενον ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

Γ'.

Γνώμη τοῦ ἐταίρου καὶ σχολάρχου Πατρῶν κ. Χαρ. Παπανικολάου.

Πρὸς τὸ Σ. Προεδρεῖον,

Κύριε Πρόεδρε, ἡ ἐμὴ γνώμη εἰς τὰ ἐφέτος προταθέντα ὑπὸ τοῦ συλλόγου ζητήματα περὶ δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως εἶνε ἡ ἑξῆς:

α) Εἰς τὰ ἐν ταῖς κώμασι σχολεῖα, τὰ ἔχοντα ὀλιγωτέρους τῶν 70 μαθητὰς ἐπαρκεῖ εἰς διδάσκαλος τριτοβάθμιος, ἵνα διδάξῃ καὶ καταρτίσῃ μαθητὰς εἰς καλὴν ἀνάγνωσιν, εἰς γραφὴν καλλιγραφικὴν, εἰς ἀσκήσιν περὶ τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις τῶν ἀκεραίων καὶ τῶν κλασμάτων, εἰς συνοπτικὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος (τὰ ὄρια, τοὺς κόλπους, τὰ ἀκρωτήρια, τὰ ὄρη, τοὺς ποταμοὺς, τὴν διαίρεσιν εἰς νομοὺς καὶ ἐπαρχίας, τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν, τὸν πληθυσμὸν ὀλίγων μεγαλοπόλεων καὶ ὅλου τοῦ κράτους), εἰς ὁμοίως συνοπτικὴν ἑλλην. ἱστορίαν καὶ χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Εἰς ἕκαστον δὲ τούτων νὰ δαπανᾶται καθ' ἑκάστην ὁ ἐν τῷ προγράμματι ὠρισμένος χρόνος.

Αἱ ἐτήσιοι ἐξετάσεις, ἵνα ὦσι γνήσiai καὶ οὐχὶ εἰκονικαί, νὰ γίνωνται εἰς μὲν τὴν ἀνάγνωσιν ἐκ τοῦ τυχόντος βιβλίου, εἰς δὲ τὴν γραφὴν, νὰ γράφωσιν οἱ μαθηταὶ τρεῖς στίχους καθ' ὑπαγόρευσιν ἐξ ἀπλοῦ κειμένου, εἰς δὲ τὴν ἀριθμητικὴν νὰ δίδωται εἰς πάντας ὁμοῦ τοὺς ἐξεταζομένους ἀπλοῦν τι πρόβλημα ἐκ τῶν ἀκεραίων ἢ τῶν κλασμάτων. Οὕτω κατηρτισμένοι οἱ μαθηταὶ, ἐὰν θέλωσιν ἀνωτέραν παιδείαν, νὰ δύνανται νὰ μεταβῶσιν εἰς ἑλλην. σχολεῖον· ἐὰν δὲ προτίθενται νὰ τραπῶσιν εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, νὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ τὰ ἄλλα δι' αὐτὸν ἀναγκαῖα μαθήματα εἰς πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα.

β' καὶ γ') Μόνη εὐλικρινῆς ἐπιτόπιος ἐποπτεία δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν θέσιν τοῦ διδασκάλου καὶ νὰ προστατεύσῃ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐκάστη πόλις ἔχει ἄνδρας ἐγνωσμένους διὰ τὴν ἀρετὴν· εἰς ἕνα τούτων ἢ κυβέρνησις νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐποπτείαν τῶν σχολείων τῆς περιφέρειας τοῦ δήμου, χορηγοῦσα αὐτῷ μικρὰν ἐτησίαν ἀμοιβὴν καὶ τὴν δαπάνην τῆς μεταβιβάσεως εἰς τὰ ἀπώτερα σχολεῖα. Διὰ τοιούτων ὀφθαλμῶν ἢ κυβέρνησις θέλει ἐφορᾶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐν καιρῷ ἐπιφέρει τὴν δέουσαν διόρθωσιν τῶν παρεκτροπῶν, καὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἐκάστοτε ἐλλείψεων τῶν σχολείων τῇ προτάσει τῶν ἐποπτῶν, ἄνευ τῆς ὁποίας οὔτε νὰ παύηται οὔτε νὰ μετατίθηται ὁ διδάσκαλος. Ὁ δὲ γενικὸς ἐπόπτης τῶν σχολείων περιοδεύων θέλει πληροφορεῖσθαι τίνες τῶν κατὰ τόπους ἐποπτῶν δὲν ἐκτελοῦσι πιστῶς τὸ ἀνατεθὲν αὐτοῖς ἔργον.

δ) Οί δημοδιδάσκαλοι πρέπει νὰ μισθοδοτῶνται ἐπαρκῶς ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ οὐχὶ γλίσχαρος, ὡς οἱ ἑλληνοδιδάσκαλοι καὶ καθηγηταί, νὰ εἰσπράττωνται δὲ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου δίδακτρα παρὰ τῶν μαθητῶν πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς διὰ τὰ σχολεῖα δαπάνης.

ε) Οἱ ἱκανοὶ καὶ εὐσυνειδήτοι καὶ φιλόπονοι δημοδιδάσκαλοι, οἱ ἐξεληθόντες ἐκ τοῦ παλαιοῦ διδασκαλείου, εἶναι δίκαιον νὰ προτιμῶνται εἰς τοὺς διορισμοὺς καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως.

ς') Τὰ τῶν θηλέων σχολεῖα, ἄλλον ἔχοντα προορισμὸν, πρέπει νὰ διαφέρωσι τῶν σχολείων τῶν ἀρρένων. Ἐν αὐτοῖς πρέπει νὰ διδάσκηται ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον εἰς καλὴν σύζυγον καὶ εἰς καλὴν μητέρα καὶ εἰς καλὴν οἰκοδέσποιαν· νὰ διδάσκωνται μετὰ τῶν διὰ τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων κεκανονισμένων μαθημάτων, καὶ περὶ συμπεριφορᾶς ἐν τε τῷ οἴκῳ καὶ ἐκτὸς, περὶ ἀνατροφῆς τέκνων, φωνητικὴν μουσικὴν πρακτικὴν καὶ γραμμικὴν ἰχθυογραφίαν. Νὰ προστεθῶσι δὲ εἰς τὰ ἐργόχειρα δύο ἀναγκαιότατα εἰς καλὴν οἰκοδέσποιαν μαθήματα, τὸ κανονικῶς κόπτειν καὶ ράπτειν ἐνδύματα γυναικεῖα καὶ ἀνδρικὰ, καὶ ἡ μαγειρικὴ. Διὰ τὰ δύο ταῦτα μαθήματα πρέπει νὰ διατρίβωσιν εἰς τὰ σχολεῖα δύο ἔτη πλεόντερον καὶ νὰ τελῶσι δι' αὐτὰ δίδακτρα μεγαλείτερα.

Ἄλλὰ πρῶτον πάντων καὶ κύριον φρονῶ ὅτι εἶνε τὸ νὰ ἐνεργῆται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἢ ἐποπτεία τῶν σχολείων οὕτως, ὥστε νὰ τηρῶνται ἀκριβῶς τὰ κεκανονισμένα περὶ διδασκαλίας τῶν μαθημάτων, περὶ μεθόδου, περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων κλ. διότι, ὡς νῦν γίνεται, πλεῖστοι τῶν δημοδιδασκάλων ὑπὸ διαφόρων αἰτίων ἀγόμενοι περιφρονοῦσιν ἀφόβως τὰ κείμενα, καὶ διδάσκουσιν ὡς αὐτοὶ κρίνουσιν, εἰσάγοντες ἀκρίτως τὰ διὰ τὰ ἑλλην. σχολεῖα διδακτικὰ βιβλία, γραμματικὴν μεγάλην καὶ ἄλλα — καὶ ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας! Καὶ διὰ ταῦτα ἀμελοῦντες τὴν ἐλευθέραν ἀνάγνωσιν, τὴν καλὴν γραφὴν, καὶ τὴν ἄσκησιν εἰς τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις ἀπολύουσι τοὺς μαθητὰς ἀστοιχειώτους εἰς ταῦτα.

Ὅπως δὲ παύσῃ ἢ ἐκναμῶσιν αὕτη κατάστασις καὶ διευκολύνῃ τὸ ἔργον τῆς ἢ ἐποπτείας, ἀνάγκη νὰ ὑποβάλλωσιν οἱ δημοδιδάσκαλοι (ὡς πράττουσι καὶ τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια) δις τοῦ ἔτους πρόγραμμα τῶν εἰς τὸ συνδιδασκτικὸν τμήμα διδαχθησομένων μαθημάτων, καὶ τῶν ἐν χρήσει αὐτοῖς διδακτικῶν βιβλίων, τὸ μέτρον τοῦτο θὰ ἐθεράπευε ῥιζηδὸν τὴν τέως ἐπικρατοῦσαν βλαβερὰν ἀνωμαλίαν εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τοῦ κράτους.

Μέση ἐκπαίδευσις.

α) Δύο εἶσι τὰ αἷτια, δι' ἃ δὲν καρποφορεῖ ἡ διδασκαλία τῆς γεωγρα-

φίας καὶ ἱστορίας. 1) Τὰ ἀμεθόδως καὶ ἄνευ μέτρου συντεταγμένα βιβλία. 2) Ἡ κακὴ μέθοδος τοῦ διδάσκειν· διότι ἀμέθοδα βιβλία ἐδίδαξαν τοὺς διδάσκοντας κακὴν μέθοδον, καὶ ταύτην οὗτοι ἐφαρμόζουσιν ἀκάρπως τυραννοῦντες τοὺς μαθητὰς, οἵτινες κατατρίβουσι τὸν πολὺν χρόνον ἀποστηθίζοντες μηχανικῶς ὕλην κατὰ τὸ ἥμισυ περιττὴν, παραλειπομένων τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν γνώσεων.

β') Διὸ ἀνάγκη νὰ συνταχθῶσι γεωγραφίαι καὶ ἱστορίαι μεθοδικαί, περιέχουσαι διπλασίαν ὕλην εἰς τὸ τρίτον τοῦ ὅγκου, ὃν νῦν ἔχουσι τὰ βιβλία, ταῦτα (ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς τὸν χρόνον, ὃν δι' αὐτὰ διαθέτει ὁ μαθητής), καὶ νὰ ἀσκῆται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τούτων ἡ κρίσις τοῦ μαθητοῦ, βοηθοῦντος ἀκριβοῦς γεωγραφικοῦ χάρτου.

γ') Εἰς τὴν πρώτην τάξιν τοῦ ἑλλην. σχολείου νὰ διδάσκηται καλῶς μόνον ἡ γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἀνά χειρας βιβλίον, καὶ συνοπτικὴ ἱερά ἱστορία· εἰς δὲ τὴν Β'. τάξιν νὰ διδάσκηται ἡ γεωγραφία τῆς Εὐρώπης ὅλης καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία, μέχρι τῶν μακεδονικῶν· εἰς δὲ τὴν Γ'. τάξιν νὰ διδάσκηται ἡ γεωγραφία τῶν λοιπῶν 4 ἡπείρων, καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία (ἢ συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ μεσαιῶνος.)

Εἰς τὴν Α'. δὲ τάξιν τοῦ γυμνασίου νὰ διδάσκωνται Σύνοψις τῆς ἐμπορικῆς γεωγραφίας Σταμ. Θεοχάρη, πραγματευομένης περὶ βιομηχανίας, περὶ ἐμπορίου, περὶ γεωργίας καὶ ἄλλης παραγωγῆς κλ. τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν, ἐκτενεστέρα ἀναθεώρησις τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, καὶ ἱστορία μέση κατὰ βιβλίον εὐμέθοδον. Εἰς δὲ τὴν Γ'. τάξιν φυσικὴ γεωγραφία καὶ τὰ κυριώτερα τῶν γεγονότων τῆς νέας ἱστορίας. Εἰς δὲ τὴν Γ' τάξιν μαθηματικὴ γεωγραφία καὶ νεωτέρα Ἑλλην. ἱστορία μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων κατὰ βιβλία διδακτικὰ εὐμέθοδα καὶ συνοπτικά.

Ἐν Πάτραις, τῇ 19 Ἰουλίου 1878.

Ἐὐπειθέστατος

Ὁ ἑταῖρος

ΧΑΡ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δ'.

Γνώμη τοῦ ἑταίρου καὶ σχολάρχου Καλαβρύτων κ. Θεοδ. Πράπα.

Ἐν Πάτραις, τῇ 5 Μαΐου 1878.

Ἀξιότιμε κ. Πρόεδρε.

Συζητήσεις παρὰ τῶν ἀξιοτίμων ἑταίρων τοῦ ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ